

UDKAST

Resumé af

Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civile aspekter af internationale børnebortførelser

1. Indledning

Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civile aspekter af internationale børnebortførelser (Haagerkonventionen af 1980) trådte i kraft i forhold til Danmark i 1991 i forbindelse med ikrafttrædelsen af lov om af lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser) (børnebortførelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 375 af 6. april 2010.

Ved tiltrædelsen af konventionen tog Danmark forbehold for, at den ikke skulle gælde for Grønland, jf. pkt. 3.

Grønlands Selvstyre har anmodet om, at der gennemføres en generel ajourføring af den familieretlige lovgivning for Grønland. Som et led i ajourføringen sættes børnebortførelsesloven¹ og konventionen i kraft for Grønland.

2. Konventionen

2.1. Formål og anvendelsesområde (kapitel I)

Haagerkonventionen af 1980 har til formål at sikre umiddelbar tilbagegivelse af børn, som er ulovligt bortført til eller tilbageholdt i en kontraherende stat, og at sørge for, at forældremyndighed og samvær i en kontraherende stat bliver effektivt respekteret i andre kontraherende stater (artikel 1, stk. 1).

Bortførelse eller tilbageholdelse af et barn anses for ulovlig, hvis den strider mod de rettigheder, som tilkommer en person, en institution eller en anden myndighed som forældremyndighedsindehaver ifølge loven i den stat, hvor barnet havde bopæl umiddelbart før bortførelsen eller tilbageholdelsen (artikel 3). (I det følgende anvendes ”bortførelse” som samlebegreb for ulovlig bortførelse eller tilbageholdelse af et barn.). Konventionen gælder kun for børn, der ikke er fyldt 16 år.

2.2. Centralmyndigheder (kapitel II)

¹ Se særskilt resumé.

Hver kontraherende stat udpeger en centralmyndighed. Centralmyndighederne samarbejder indbyrdes og fremmer samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater for at opnå konventionens formål (artikel 6 og 7).

Som et led i dette samarbejde skal centralmyndighederne bl.a. undersøge, hvor et bortført barn befinder sig, sikre frivillig tilbagegivelse af barnet eller tilvejebringe en forligsmæssig løsning, indlede retlige eller administrative skridt for at få barnet tilbagegivet, træffe foranstaltninger til at gennemføre og sikre en reel udøvelse af samvær samt tilvejebringe eller gøre det lettere at opnå retshjælp og anden juridisk bistand.

2.3. Tilbagegivelse af børn (kapitel III)

Hvis et barn er blevet bortført, og hvis der, da sagen blev indledt i den kontraherende stat, hvor barnet befinder sig, er gået mindre end et år fra den dag, da bortførelsen fandt sted, skal den kompetente myndighed bestemme, at barnet straks skal tilbagegives. Selvom etårsfristen er overskredet, skal den kompetente myndighed bestemme, at barnet skal tilbagegives, medmindre barnet er faldet til i sine nye omgivelser (artikel 12).

Tilbagegivelse af barnet kan dog bl.a. nægtes, hvis der er en alvorlig risiko for, at tilbagegivelsen vil udsætte barnet for fysisk eller psykisk skade, hvis barnet modsætter sig tilbagegivelsen, og barnet har nået en sådan alder og modenhedsgrad, at der bør tages hensyn til barnets mening, eller hvis tilbagegivelse af barnet ikke vil være foreneligt med grundlæggende principper i den anmodede stat til beskyttelse af menneskelige friheder og rettigheder (artikel 13 og 20).

Når de kompetente myndigheder i den kontraherende stat, hvortil barnet er blevet bortført, har fået meddelelse om, at der foreligger en ulovlig bortførelse, kan de ikke træffe afgørelse i en sag om forældremyndigheden m.v. over barnet, før det er bestemt, at barnet ikke skal tilbagegives, medmindre en anmodning om tilbagegivelse ikke indgives inden for en rimelig tid efter modtagelsen af meddelelsen om den ulovlige bortførelse (artikel 16).

2.4. Samvær (kapitel IV)

En anmodning om, at der træffes afgørelse om samvær med et barn, der bor i en anden stat, kan indgives til centralmyndighederne. Dette indebærer ikke en forpligtelse til at anerkende og fuldbyrde en afgørelse om samvær, der er truffet i en anden kontraherende stat, men forpligter alene myndighederne i barnets bopæls- eller opholdsland til at behandle en anmodning om fastsættelse af samvær, når anmodningen fremsættes gennem det administrative samarbejde, jf. pkt. 2.2.

2.5. Almindelige og afsluttende bestemmelser (kapitel V og VI)

Statsborgere i kontraherende stater og personer, som har bopæl i disse stater, skal i sager vedrørende anvendelsen af konventionen have ret til retshjælp og juridisk rådgivning i enhver anden kontraherende stat på samme vilkår, som hvis de selv var statsborgere i og havde bopæl i denne stat (artikel 25).

Konventionen finder kun anvendelse mellem kontraherende stater, herunder territoriale enheder, for så vidt angår ulovlige bortførelser eller tilbageholdelser, som finder sted efter dens ikrafttræden i de pågældende stater henholdsvis territoriale enheder (artikel 35).

Ifølge artikel 37 er konventionen åben for undertegnelse af de stater, der var medlemmer af Haagerkonferencen om International Privatret på tidspunktet for dens 14. samling. Dette indebærer, at disse stater umiddelbart kan tiltræde konventionen, hvorefter staterne er gensidigt forpligtede til at samarbejde med hinanden efter konventionen. Konventionen kan herudover tiltrædes af ”enhver anden stat” (artikel 38). En sådan tiltrædelse får imidlertid alene virkning i forholdet mellem den stat, som har tiltrådt konventionen, og de kontraherende stater, som udtrykkeligt erklærer at acceptere af tiltrædelsen.

3. Forbehold

Ved ratifikationen af konventionen erklærede Danmark i henhold til artikel 39, stk. 1, at konventionen ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. Efter artikel 42, stk. 2, kan en stat til enhver tid tilbagekalde sådanne territoriale forbehold. I forbindelse med ikraftsættelsen af konventionen for Grønland vil det territoriale forbehold vedrørende Grønland blive tilbagekaldt.

4. Konventionsamarbejdet

Konventionen er i kraft mellem Danmark og følgende stater: Argentina, Australien, Belgien, Bosnien-Hercegovina, Bulgarien, Canada, Chile, Cypern, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Island, Israel, Italien, Kina (kun regionerne Hong Kong og Macau), Kroatien, Letland, Litauen, Luxemburg, Makedonien, Malta, Mexico, Monaco, Montenegro, New Zealand, Norge, Panama, Polen, Portugal, Rumænien, Schweiz, Serbien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Sydafrika, Tjekkiet, Tyrkiet, Tyskland, Ungarn, USA, Venezuela og Østrig.

Ved ikrafttrædelse af konventionen for Grønland vil den finde anvendelse mellem Grønland og disse stater.

En række stater har tiltrådt konventionen efter artikel 38. Danmark har indtil videre kun afgivet erklæring om accept af enkelte af disse staters tiltrædelse, men det overvejes løbende at afgive erklæring om accept af tiltrædelsen fra yderligere stater.

5. Ikraftsættelse

Konventionen vil blive sat i kraft for Grønland samtidig med anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser). Der henvises til resuméet af denne anordning.